

ФІЛОСОФІЯ

УДК 316.4

DOI: <https://doi.org/10.21564/2075-7190.44.195725>

Данильян Олег Геннадійович, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна
e-mail: odana@i.ua
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-5308-4664>

Дзьобань Олександр Петрович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна
e-mail: a_dzeban@ukr.net
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-2075-7508>

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА В КОНТЕКСТІ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ: ФІЛОСОФСЬКА РЕФЛЕКСІЯ

У статті робиться спроба філософського осмислення необхідності євроатлантичної інтеграції для України в контексті забезпечення її національної безпеки. Європейський вектор вітчизняного державотворення розглядається як один з базових об'єктів національної безпеки України. Обґрунтовується, що євроатлантичний вибір – це єдиний прийнятний шлях магістрального розвитку України, який відповідає її національним інтересам, бажанню народу забезпечити своє надійне безпечне майбутнє. Виокремлені як цілком очевидні перспективи та переваги євроатлантичної інтеграції України, так і її можливі ризики та загрози для національної безпеки.

Ключові слова: національна безпека; євроінтеграція; євроатлантична інтеграція; глобалізація.

Постановка проблеми. Сучасна соціальна дійсність у світі формується під впливом швидкоплинних змін, що відбуваються в системі міжнародних відносин, і визначається як активізацією інтеграційних процесів на глобальному та регіональному рівнях – з одного боку, так і зростанням суперництва між світовими й регіональними центрами сили за збереження та посилення свого впливу на перебіг розвитку цих відносин – з другого.

Загальні глобалізаційні процеси на Європейському континенті й агресивні дії окремих сусідів – гарантів національної безпеки України – спричинили докорінний перегляд вітчизняної системи національної безпеки, який цілком логічно трансформувався у спрямованість на євроатлантичну інтеграцію. У 2013–2014 рр. міжнародна спільнота зіткнулася з принципово новими спровокованими Росією загрозами й небезпеками у сфері глобальної, регіональної та національної безпеки, без подолання яких марно сподіватися на безпечне майбутнє. У цьому контексті складні системні питання безпеки залишаються не лише важливим чинником виживання і незалежності держав, вони також є, на слушну думку В. Воронкової, глобальними інтеграторами сучасного світу [1, с. 23].

Друге десятиліття ХХІ ст. наповнилося подіями, які чітко показали, що світ не став не те що досконалішим, він став ще небезпечнішим і непердбачуванішим, аніж це було за часів «холодної війни». Громадянські війни в Лівії та Сирії, поява агресивної іранської «Шіїтської імперії», війна Російської Федерації проти Грузії, анексія Криму та агресія на Сході України продемонстрували, що попередні оцінки основних ризиків для безпеки Європи були зроблені, як мінімум, неправильно. Так звані «лівійська», «сирійська» та «українська» кризи змусили суттєво переглянути безпекову стратегію європейських держав. Так, у 2015 р. було ухвалено документ під назвою «Огляд європейської політики сусідства» [2]. Хоча цей документ, як справедливо зазначає А. Годлюк, не є стратегією європейської безпеки у прямому сенсі, він визначає певні пріоритети, у тому числі й у безпековій сфері, як для самого ЄС, так і для держав-сусідів [3, с. 186]. Як основні напрями співпраці в галузі безпеки країнам-сусідам було запропоновано таке: попередження конфліктів, захист кордонів, протидія тероризму, радикалізація й організованій злочинності, реформування сектору безпеки [2]. Таким чином, основний фокус дещо змістився з терористичної загрози на запобігання конфліктам, а також з'явилися положення щодо протидії радикалізації суспільства. Нарешті, у 2016 р. було ухвалено нову безпекову стратегію ЄС, яка дає можливість досить чітко проаналізувати бачення європейськими експертами та політиками основних викликів з урахуванням тих коректив, які внесли політичні реалії останніх років [4].

Для України такі політичні реалії безпосередньо пов'язані зі збройним протистоянням на Сході. У даному контексті цілком доцільно навести такі слова В. Смолянюка: «Починаючи з 2014 р., зі збройної фази українсько-російського міждержавного протистояння, Україна тимчасово втратила 7% території (анексований Крим, непідконтрольні Києву так звані “луганська” та “донецька” народні республіки), близько 20% економічного потенціалу (зруйновані, демонтовані та вивезені росіянами промислові виробництва Донеччини та Луганщини, а також підприємства інших регіонів, що зупинились після розриву внутрішніх коопераційних зв'язків). Загибло більше 10 тисяч громадян України (в окремих джерелах називається 12 і навіть 14 тисяч). Маємо майже 2 мільйони біженців із зони бойових дій та самопроголошених сепаратистських псевдодержав. Крім того, фактично відсутнім є 400 км кордону на Сході країни, що деякі автори порівнюють з пробоїною у борту сумнозвісного “Титаніка”. Як видно, за масштабами втрат жодна країна світу у ХХІ ст. не виявилась настільки приниженою (пограбованою), аніж це зробила з Україною сусідня держава. На заваді чинному російському керівництву не стали ані двосторонні та міжнародні договори, ані взяті на себе зобов'язання щодо гарантування територіальної цілісності України, ані моральні обмеження, ані прийняті у цивілізованому світі правила добросусідства» [5, с. 70].

Отже, проблема забезпечення національної безпеки набуває для нашої країни в сучасних умовах особливого, небаченого раніше, майже драматичного значення. Кардинальні геополітичні зміни останнього десятиліття, військово-політичне протистояння з «дружньою сусідньою державою», яка повсюдно проявляє свої імперські амбіції, докорінно трансформували всю організацію міжнародних відносин, створену після Другої світової війни. Сьогодні на планеті робить спроби виокремитися гегемон, який одноосібно намагається вирішувати, якій державі, яке місце можна займати у світі і яку роль у ньому відігравати.

Аналіз останніх досліджень та публікацій дозволяє констатувати, що наукові доробки стосовно означеної проблематики здійснюються здебільшого в межах політичної та економічної науки. Спроби ж цілісного філософського осмислення природи та детермінант спрямованості розвитку українського суспільства у євроатлантичному напрямку є недостатніми.

Формулювання цілей. Метою статті є спроба філософського осмислення необхідності євроатлантичної інтеграції для України в контексті забезпечення її національної безпеки.

Виклад основного матеріалу. За останні два роки принципово іншими стали умови існування й розвитку для нашої країни, іншими стали й загрози, під якими ми як країна знаходимося, і відповідно змінюються й завдан-

ня щодо їх своєчасного виявлення, попередження й нейтралізації. Завдання забезпечення нашої країни умовами безпечного існування й розвитку в масштабі планети взяті у взаємозв'язку і взаємозалежності з внутрішнім становищем у державі, проблемами й можливостями, що в ній виникають, імперативами і ресурсами їх вирішення і утворюють те фундаментальне реальне життєво важливе стратегічне завдання, безперервне вирішення якого державою і громадянським суспільством і є безпосередньо, у повсякденному житті, поняттям національної безпеки [6]. Вироблення конкретного ставлення до цих завдань і реалізація прийнятих рішень визначить вигляд нашої країни у ХХІ ст. У цьому зв'язку вивчення й осмислення самого феномену національної безпеки, визначення оптимальних засобів, шляхів і способів її забезпечення не можуть не мати найважливішого для нас значення.

Україна стає дедалі більш активним гравцем у міжнародних відносинах у зв'язку зі своїм геополітичним положенням. Сучасна Україна відіграє надзвичайно важливу роль у розвитку політичної та економічної взаємодії на Європейському континенті та в прилеглих зонах, забезпечуючи в умовах надзвичайної мілітарної та агресивної інформаційної активності Росії регіональну стабільність та безпеку.

У науковому дискурсі з'явилося нове поняття – глобальна регіоналізація, де локальне і глобальне співіснують як процеси, що доповнюють, а не виключають один одного. Ці процеси можуть навіть розглядатися як передумови початку наступного якісно нового етапу в розвитку глобалізаційних процесів [7, с. 387]. Для України такі процеси безпосередньо корелюються з процесами євроатлантичної інтеграції, політико-правові засади якої були закладені ще в Декларації про державний суверенітет України, прийнятій 16 липня 1990 р. Верховною Радою Української РСР і протягом наступних років постійно доопрацьовувалися й удосконалювалися як у нормативно-правових актах, так і в численних наукових працях істориків, політологів, філософів, юристів, економістів.

Європейський Союз є найбільшим суспільно-політичним та економічним утворенням у євразійському просторі, яке об'єднує країни з високим рівнем розвитку та соціальної підтримки. Цілком очевидно й зрозуміло, що членство в такому союзі є і престижним, і вигідним з точки зору рівня життя й існування держави. Усі ці фактори, а також бажання жити на рівні країн ЄС і передусім мати реальні гарантії безпеки приваблюють до вступу в Євросоюз нових кандидатів, серед яких активну позицію займає Україна.

Для України питання євроатлантичного вибору не є риторичним. Вітчизняна історія наводить чимало яскравих прикладів, які переконливо свідчать, що за своїми історико-культурними, ментальними джерелами

Україна завжди належала до трансатлантичного простору. Саме уроками історії та прагненням України повернути свою ідентичність як повноправної європейської держави насамперед керувалося політичне керівництво держави при визначенні стратегічної мети зовнішньої політики Української держави – інтеграції до євроатлантичних структур. Євроатлантичний вибір – це єдиний прийнятний шлях магістрального розвитку України, що відповідає її національним інтересам, волевиявленню народу, який прагне, врешті, повернутися до європейської спільноти, забезпечити своє надійне безпекове майбутнє в єдиній демократичній і процвітаючій Європі. Цей вибір є логічним і безальтернативним результатом процесу утвердження незалежності нашої держави, формування її зовнішньополітичного курсу. Склалася об'єктивна залежність між реальним наповненням незалежності України та реалізацією її євроатлантичного покликання. Інтеграція України до трансатлантичних структур дедалі більш впевнено сформулювалася як суспільно-політична ідея [8, с. 54].

Отже, розвиток у напрямі інтеграції у європейську спільноту – це цивілізаційний вибір України. У системі зовнішньополітичних пріоритетів нашої держави він посідає особливе місце. Сучасний курс України на євроатлантичну інтеграцію має на меті прагнення стати частиною найбільш дієвої й ефективної системи колективної безпеки з чіткими гарантіями власної безпеки.

З урахуванням сучасного геополітичного становища України, внаслідок анексії Криму Російською Федерацією та ведення військових дій на Сході країни, очевидно, що Україна не має реалістичної перспективи самостійно забезпечити свою безпеку. Така ситуація становить беззаперечну загрозу для національних інтересів України, що полягають у забезпеченні територіальної цілісності, стабільного й незалежного розвитку країни в інтересах українського суспільства тощо, тому долучення до євроатлантичної системи безпеки є надзвичайно важливим питанням для України. Повноправне членство в Альянсі безпосередньо відповідає геостратегічним інтересам України, оскільки політична вага і військова міць НАТО можуть забезпечити її незалежність і територіальну цілісність краще, ніж непевний статус так званої «позаблокової» держави [9, с. 158].

Європейська інтеграція є незмінним стратегічним пріоритетом державної політики незалежної України, продиктована фактом належності України до європейської цивілізації. Успішний приклад Європейського Союзу демонструє можливість існування інтеграційної моделі, в якій стверджуються нові принципи міждержавних відносин, позбавлені недовіри й непрозорості, де національний суверенітет кожної з держав органічно пов'язаний з колективними зобов'язаннями та спільними діями. Європейська модель суспільно-

політичного та соціально-економічного розвитку є найсприятливішою для реалізації українського потенціалу та забезпечення поступального розвитку нашої держави. Результатом європейської інтеграції має стати утвердження в Україні європейських політичних, економічних, військових, соціальних і гуманітарних стандартів, якісне підвищення рівня життя всіх верств суспільства. Отже, цей процес відповідає інтересам усіх українських громадян [10, с. 39].

Активізація євроінтеграційних процесів означає також її більш інтенсивне включення в міжнародну співпрацю щодо врегулювання конфліктів та протидії новітнім загрозам у сфері безпеки. Основними ж напрямками забезпечення національної безпеки у сфері міжнародної співпраці є інтеграція в міжнародну систему безпеки і співпраця стосовно запобігання протиправних дій у безпековій сфері.

Великі розбіжності соціального розшарування, специфіки історичного шляху та традицій, розвиненості національних економік, що існують між європейськими країнами, пояснюють різні дефініції європейської соціальної моделі. Проте усіх їх поєднує посилення на соціальну державу і прагнення до колективного вирішенні безпекових проблем. Крім того, «усі національні соціально-економічні моделі країн – членів ЄС спираються на єдині принципи: соціальна справедливість, безпека, соціальна єдність, конкурентоздатна економіка» [11].

Необхідність розвитку держави в руслі європейських країн є потребою іманентною, внутрішньо притаманною народу та його культурі, який завжди відігравав помітну роль у світовій історії. Нині, як справедливо зазначає В. Отрешко, це потреба «рухатися в ногу з часом», ліквідувати прогалини тоталітарного минулого, стати на один рівень з розвиненими країнами світу [12].

Разом з тим геостратегічний вибір країни є оптимальним за умови збігу двох мотивів – цивілізаційно-ідентифікаційного та раціонально-прагматичного. Перший з названих мотивів зумовлює вибір країною стратегічного, а то й вічного історичного союзника за критерієм самовіднесення себе до тієї ж цивілізації, що і бажаний партнер. Зближення з цивілізаційним аналогом кратно прискорюється очікуваною матеріальною вигодою, тобто другим мотивом. Однак коли трапляється незбіг обох мотивів, країна у своєму виборі керується одним із них. За будь-якого рішення країна та її населення мають ідентифікувати себе частиною того простору, до якого спрямований її геополітичний вектор. Отже, в момент актуалізації проблеми історичного вибору адепти того чи іншого його варіанта намагаються апелювати як до цивілізаційно-культурних сентиментів нації, так і до меркантильного компонента її психології [13–14].

Європейський Союз, створений на початку як суто економічне співтовариство на принципах і цінностях демократії та вільного ринку, дедалі більше оформлюється в консолідовану спільноту зі спільними наддержавними структурами, власною валютою, узгодженою зовнішньою політикою, спільною політикою у сфері оборони й безпеки, а в близькій перспективі – власними збройними силами. ЄС має також усталені форми взаємодії із зовнішнім світом, зокрема у сфері безпеки й оборони [10, с. 27].

На противагу традиційному підходу до безпеки, який асоціюється насамперед з воєнною складовою, із застосуванням військових засобів, європейське бачення виходить із цілісного розуміння безпеки як взаємної залежності політичного, соціально-економічного, екологічного, культурного, військового, інформаційного вимірів. Цьому відповідає трактування ЄС себе як цивільної потуги, що прагне здійснювати стійкий і довготерміновий вплив на міжнародне оточення шляхом створення відповідного інформаційного середовища, а не за допомогою методів силового тиску або захоплення [10, с. 29]. Саме тому європейський вектор вітчизняного державотворення є одним з основних об'єктів національної безпеки України.

Євроатлантична інтеграція є важливою складовою процесу глобалізації сучасного світу та продовженням магістрального шляху модернізації західної цивілізації. Вона має декілька вимірів: по-перше, поглиблення інтеграційних процесів у різних сферах суспільно-політичного життя країн (політична, економічна, військово-політична), що організаційно утворюють повноцінну спільноту; по-друге, процес географічного розширення європейської спільноти за рахунок вступу нових членів з регіону Центральної та Східної Європи. Приєднання нових країн до НАТО та Європейського Союзу – це нова реалія, що утворилася після «холодної війни» та розпаду Організації Варшавського договору. Як справедливо зазначає Я. Троцький, привабливість інтеграційної моделі, яку демонструє Європейський Союз, полягає в досить оптимальному для глобалізованого світу співвідношенні національних інтересів окремої держави й інтересів спільноти в цілому [15, с. 12].

Україна нині перебуває на перехідному етапі розвитку суспільства. Перед нею постало завдання знайти ефективніший шлях реалізації своїх інтересів у взаємовідносинах з Європейським Союзом, зокрема зробити більш прагматичною, орієнтованою на результат проєвропейську політику.

Особливість політичних процесів усередині країни так само визначається певними характеристиками перебування її у всесвітній інфраструктурі, передусім в інформаційній. Обираючи напрями державного розвитку України, слід мати на увазі, що нестабільність політичних структур, невизна-

ченість домінуючих ідей, цілей розвитку суспільства зумовлює й нерозвиненість організаційних структур, які відбивали б інтереси відповідних верств населення та мобілізували б його на виконання поставлених завдань.

При цьому, на слушну думку В. Отрешка, одним із важливіших завдань політичних і владних структур у забезпеченні євроінтеграції та розвитку держави в руслі європейських цінностей є визначення стратегічних напрямів подолання невідповідності між традиційними цінностями масової свідомості й реальними суспільними відносинами [12]. Більше того, як справедливо зазначає А. Боднар, демократія, рівність можливостей, свобода слова, подолання правового нігілізму, реформа правової системи – ці європейські цінності поділяються українським суспільством, але повного розуміння поки що немає [16, с. 113–114].

Разом з тим у контексті аксіологічної складової європейського поступу України, доцільно згадати слова А. Єрмоленка, який зазначає: «оскільки ми країна запізнилої модернізації, то нам доводиться орієнтуватися на ті ліберальні цінності (свобода, права людини, рівність тощо), які в західних країнах втілювалися кількома століттями через реформацію й просвітництво. <...> Без просвітництва не було б не тільки суверенної особистості, а й новоевропейських демократичних інституцій, а відтак і переходу до постконвеційної стадії розвитку моральної свідомості» [17, с. 106].

Отже, політичною передумовою нашого державотворення є потреба вийти на рівень розвинених країн, завоювати гідне місце в міжнародній спільноті цивілізованих європейських народів і культур.

Безпекова сфера залишається однією із найбільш проблематичних на сьогодні, особливо якщо говорити про ситуацію на Сході України. Продовження бойових дій, незацікавленість сторін у проведенні відкритих переговорів та припиненні вогню, неможливість проводити відповідні дії в межах мінських домовленостей на лінії розмежування та низка інших деструктивних явищ не сприяють подальшому розвитку відносин із ЄС. Євросоюз постійно зауважує на тому, що небезпека на Сході є небезпекою і для всієї Європи, а тому для подальшого розвитку інтеграційних процесів потрібне припинення вогню та перехід до практичного виконання мінських домовленостей усіма сторонами. Сьогодні стан справ у цій сфері не дозволяє сподіватися на швидкі позитивні зрушення, а тому від риторики потрібно переходити до практичних дій [18, с. 310].

Отже, європейський вектор вітчизняного державотворення є одним з базових об'єктів національної безпеки України. Безпека України ґрунтується на тому, що розвиток і зміцнення ЄС поглиблюють загальноєвропейську безпеку в усіх її вимірах. Принцип неподільності європейської безпеки од-

наково важливий як для України, так і для ЄС та його повноправних та асоційованих членів [19, с. 258].

Безперечно, слід зазначити, що крім цілком очевидних і беззаперечних перспектив та переваг євроатлантичної інтеграції України, можливим є виникнення і певних ризиків та загроз для національної безпеки. Критичний аналіз наукових доробків з проблем безпекознавства дозволяє виокремити такі ризики [9; 20–23]:

геополітичні ризики, які пов'язані насамперед з ще більшим погіршенням стосунків з Російською Федерацією та можливим виникнення відкритих протистоянь;

соціально-економічні ризики, що виникнуть через значні фінансові втрати щодо реалізації різноманітних проектів, пов'язаних з євроатлантичним інтеграційним курсом, стосовно встановлення певних соціальних стандартів;

військові та військово-політичні ризики, пов'язані з питаннями оборонної політики України в системі та з урахуванням інтересів Альянсу;

внутрішньополітичні ризики, а саме: погіршення ситуації на Сході країни та неоднакове ставлення громадян до питання вступу до НАТО, у зв'язку з чим уже зараз необхідно докласти значних зусиль для роз'яснення переваг та можливих ризиків стосовно вступу всім членам суспільства.

Для України євроатлантична інтеграція – це рух держави до стандартів реальної, діючої демократії та цивілізованого, соціально орієнтованого ринкового господарства, від партнерства і співпраці до політичної асоціації та економічної інтеграції і, як наслідок, до гарантованого безпечного розвитку.

Висновки. Попри те, що повноцінним членом у євроатлантичному просторі у короткій і навіть у середньостроковій перспективі Україна стати не зможе, вона може значно наростити співпрацю з країнами заходу, що значно посилить її шанси і прискорить темпи інтеграції [3, с. 193]. Курс на євроатлантичну інтеграцію не обмежується деклараціями і заявами. Це конкретна, планова, багатогранна діяльність. Численні концепції (постіндустріального суспільства, коеволюційна, ноосферна тощо) були викликані до життя бажанням вчених знайти шляхи вирішення проблеми безпеки, а також встановлення балансу в стосунках людини й природи. Будучи взаємопов'язаними і взаємозалежними, проблеми безпеки і розвитку сучасного суспільства вимагають комплексного дослідження, оскільки від їх спільного вирішення залежить майбутнє як окремої країни, так і людства в цілому. Дослідження проблеми безпеки в контексті євроатлантичної інтеграції дозволить Україні переосмислити шляхи і способи забезпечення безпеки особистості, суспіль-

ства й держави і можливості успішного переходу суспільства до сталого розвитку в межах європейської спільноти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронкова В. Г. Політика євроатлантичної інтеграції України: методика антропологічної експертизи. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2009. Вип. 39. С. 21–35.
2. Review of the European Neighbourhood Policy. URL: http://eeas.europa.eu/enp/documents/2015/151118_joint-communication_review-of-the-enp_en.pdf (дата звернення 08.09.2019).
3. Годлюк А. Позиція НАТО і ЄС щодо інтеграції України до європейських та євроатлантичних структур в умовах кризи європейської безпеки. *Американська історія та політика*. 2018. №5. С. 185–197.
4. Общее видение, единый подход: сильная Европа. Глобальная стратегия Европейского Союза по внешней политике и политике безопасности. URL: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/feature_eu_global_strategy_full_text.pdf (дата звернення 07.09.2019).
5. Смолянук В. Ф. Національна безпека України: термінологічний баласт чи державотворча необхідність? *Суспільно-політичні процеси*. 2017. Вип. 2–3. С. 68–87.
6. Становлення і розвиток системи стратегічних комунікацій сектору безпеки і оборони України: монографія / В. Г. Пилипчук, Л. Ф. Компанцева, С. С. Кудінов, І. М. Доронін, О. П. Дзьобань, О. В. Акульшин, О. Г. Заруба; за заг. ред. В. Г. Пилипчука. Київ: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. 272 с.
7. Дахно О. Ю. Територіальна цілісність як структурний атрибут держави в умовах глобальної інтеграції. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2016. Вип. 115 (12). С. 386–390.
8. Тодоров І., Тодорова Н. Річні національні програми як інструмент євроатлантичної інтеграції України. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2018. Вип. 2. С. 52–68.
9. Соляник М. Л. Суспільно-географічні передумови Євроатлантичної інтеграції України, перспективи та можливі ризики. *Географія та туризм*. 2017. Вип. 41. С. 149–160.
10. Європейський проект та Україна: аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2012. 64 с.
11. Ларіна Н. Б. Перспективи становлення європейської соціальної моделі. *Актуальні проблеми державного управління*. 2014. №2 (46). URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2014-2/doc/6/01.pdf> (дата звернення 11.05.2019).
12. Отрешко В. Історичне підґрунтя українського державотворення. *Освіта регіону*. 2013. №3. URL: <http://social-science.com.ua/article/1175> (дата звернення 02.02.2019).
13. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Євроінтеграція й інформаційна безпека України: до проблеми взаємозв'язку. *Політологічний вісник: збірник наукових праць*. 2018. Вип. 80. С. 53–60.

14. Данильян О. Г., Дзюбань О. П. Інформаційна безпека України: загрози, зумовлені цивілізаційним вибором європейських цінностей. *Політологічний вісник: збірник наукових праць*. 2018. Вип. 81. С. 60–67.
15. Троцький Я. О. Глобалізаційні виклики національній безпеці України в контексті європейських інтеграційних процесів: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2010. 20 с.
16. Боднар А. О. Аналіз державної євроінтеграційної політики: політико-правовий аспект. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. №5. С. 113–114.
17. Єрмоленко А. Публічність як чинник громадянського суспільства в Україні за доби глобалізації. *Громадянське суспільство в Україні за доби глобалізації: ціннісно-нормативне та інституційне забезпечення його розбудови*. Київ: Інститут ліберального суспільства, 2007. С. 91–10.
18. Вонсович О. С. Саміт Україна – Європейський союз: підсумки та перспективи. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2017. Вип. 116 (1). С. 308–311.
19. Білецька А. В. Стратегії формування ефективної моделі соціально-економічного розвитку як основа суспільної стабільності та національної безпеки. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2017. Вип. 125 (10). С. 257–263.
20. Барановський Ф. Вплив громадянського суспільства на процес європейської та євроатлантичної інтеграції: український контекст. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2017. Вип. 3. С. 198–218. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUJ_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=IJ=&S21COLORTERMS=1&S21STR=EJ000090.
21. Бень Я. О. Євроатлантична інтеграція України: від хартії про особливе партнерство до основного закону держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №8. С. 141–146.
22. Гастинщиков В., Онищук М. Україна і НАТО: проблеми євроатлантичної інтеграції України крізь призму діяльності вітчизняних ЗМІ (аналітичний огляд). *Вісник Книжкової палати*. 2017. №9. С. 28–31.
23. Кудряченко А. І. Євроатлантична інтеграція Україна як цивілізаційний вибір. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2008. Вип. 38. С. 166–178. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUJ_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=IJ=&S21COLORTERMS=1&S21STR=EJ000090.

REFERENCES

1. Voronkova, V. H. (2009). Polityka yevroatlantlychnoi intehratsii Ukrainy: metodyka antropolohichnoi ekspertyzy. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi*

- akademii – Humanities Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy, Issue 39, 21–35 [In Ukrainian].*
2. Review of the European Neighbourhood Policy. URL: http://eeas.europa.eu/enp/documents/2015/151118_joint-communication_review-of-the-enp_en.pdf [In English].
 3. Hodliuk, A. (2018). Pozytsiia NATO i YeS shchodo intehtratsii Ukrainy do yevropeiskykh ta yevroatlantychnykh struktur v umovakh kryzy yevropeiskoi bezpeky. *Amerykanska istoriia ta polityka – American History and Politics, 5, 185–197 [In Ukrainian].*
 4. Obshee videnie, edinyj podhod: silnaya Evropa. Globalnaya strategiya Evropejskogo Soyuzu po vneshnej politike i politike bezopasnosti. URL: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/feature_eu_global_strategy_full_text.pdf [In Russia].
 5. Smolianiuk, V. F. (2017). Natsionalna bezpeka Ukrainy: terminolohichni balast chy derzhavotvorcha neobkhdnist? *Suspilno-politychni protsesy – Socio-political processes, Issue 2–3, 68–87 [In Ukrainian].*
 6. Pylypchuk, V. H., Kompantseva L. F., Kudinov S. S. et al. (2018). Stanovlennia i rozvytok systemy stratehichnykh komunikatsii sektoru bezpeky i oborony Ukrainy. V. H. Pylypchuk (Ed.). Kyiv: «ArtEk» [In Ukrainian].
 7. Dakhno, O. Iu. (2016). Terytorialna tsilisnist yak strukturnyi atrybut derzhavy v umovakh hlobalnoi intehtratsii. *Hileia: naukovyi visnyk – Gilea: Scientific Bulletin, Issue 115 (12), 386–390 [In Ukrainian].*
 8. Todorov, I., Todorova, N. (2018). Richni natsionalni prohramy yak instrument yevroatlantychnoi intehtratsii Ukrainy. *Heopolityka Ukrainy: istoriia i suchasnist – Geopolitics of Ukraine: history and modernity, Issue 2, 52–68 [In Ukrainian].*
 9. Solianyk, M. L. (2017). Suspilno-heohrafichni peredumovy Yevroatlantychnoi intehtratsii Ukrainy, perspektyvy ta mozhlyvi ryzyky. *Heohrafiia ta turyzm – Geography and Tourism, Issue 41, 149–160 [In Ukrainian].*
 10. Yevropeyskyi proekt ta Ukraina: analitychna dopovid (2012). Kyiv: NISD [In Ukrainian].
 11. Larina, N. B. (2014). Perspektyvy stanovlennia yevropeiskoi sotsialnoi modeli. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia – Actual problems of public administration, 2 (46)*. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2014-2/doc/6/01.pdf> [In Ukrainian].
 12. Otreshko, V. (2013). Istorychne pidgruntia ukrainskoho derzhavotvorennia. *Osvita rehionu – Education of the region, 3*. URL: <http://social-science.com.ua/article/1175> [In Ukrainian].
 13. Danylian, O. G., Dzoban, O. P. (2018). Yevrointehtratsiia y informatsiina bezpeka Ukrainy: do problemy vzaïmozv'язku. *Politolohichni visnyk: zbirnyk naukovykh prats – Political Science Bulletin: a collection of scientific papers, Issue 80, 53–60 [In Ukrainian].*
 14. Danylian, O. G., Dzoban, O. P. (2018). Informatsiina bezpeka Ukrainy: zahrozy, zumovleni tsyvilizatsiinym vyborom yevropeiskykh tsinnosti. *Politolohichni visnyk: zbirnyk naukovykh prats – Political Science Bulletin: a collection of scientific papers, Issue 81, 60–67 [In Ukrainian].*

15. Trotskiy, Ya.O. (2010). Hlobalizatsiini vyklyky natsionalnii bezpetsi Ukrainy v konteksti yevropeiskykh intehtratsiinykh protsesiv. *Extended abstract of candidate's thesis*. Київ [In Ukrainian].
16. Bodnar, A. O. (2014). Analiz derzhavnoi yevrointehtratsiinoi polityky: polityko-pravovyi aspekt. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy – Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 5, 113–114 [In Ukrainian].
17. Iermolenko, A. (2007). Publichnist yak chynnyk hromadianskoho suspilstva v Ukraini za doby hlobalizatsii. *Hromadianske suspilstvo v Ukraini za doby hlobalizatsii: tsininisno-normatyvne ta instytutsiine zabezpechennia yoho rozbudovy – Civil society in Ukraine in the age of globalization: value-normative and institutional support for its development*. Київ: Інститут ліберального суспільства, 91–10 [In Ukrainian].
18. Vonsovych, O. S. (2017). Samit Ukraina – Yevropeiskyi soiuz: pidsumky ta perspektyvy. *Hileia: naukovyi visnyk. Zbirnyk naukovykh prats – Gilea: Scientific Bulletin, Issue 116 (1)*, 308–311 [In Ukrainian].
19. Biletska, A. V. (2017). Stratehii formuvannia efektyvnoi modeli sotsialno-ekonomichnoho rozvytku yak osnova suspilnoi stabilnosti ta natsionalnoi bezpeky. *Hileia: naukovyi visnyk. Zbirnyk naukovykh prats – Gilea: Scientific Bulletin, Issue 125 (10)*, 257–263 [In Ukrainian].
20. Baranovskyi, F. (2017). Vplyv hromadjanskoho suspilstva na protses yevropeiskoi ta yevroatlantlychnoi intehtratsii: ukraïnskyi kontekst. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy – Scientific Notes of the Institute of Political and Ethnic Studies I. F. Kuras, NAS of Ukraine. Issue 3*, 198–218. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUJ_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=IJ=&S21COLORTERMS=1&S21STR=EJ000090 [In Ukrainian].
21. Ben, Ya.O. (2019). Yevroatlantlychna intehtratsiia Ukrainy: vid khartii pro osoblyve partnerstvo do osnovnoho zakonu derzhavy. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investment: practice and experience*, 8, 141–146 [In Ukrainian].
22. Nastynshchikov, V., Onyshchuk, M. (2017). Ukraina i NATO: problemy yevroatlantlychnoi intehtratsii Ukrainy kriz pryzmu diialnosti vitchyznianskykh ZMI (analitichnyi ohliad). *Visnyk Knyzhkovoï palaty – Bulletin of the Book Chamber*, 9, 28–31 [In Ukrainian].
23. Kudriachenko, A. I. (2008). Yevroatlantlychna intehtratsiia Ukraina yak tsyvilizatsiinyi vybir. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy – Scientific Notes of the Institute of Political and Ethnic Studies I. F. Kuras, NAS of Ukraine. Issue 38*, 166–178. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUJ_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=IJ=&S21COLORTERMS=1&S21STR=EJ000090 [In Ukrainian].

Данильян Олег Геннадиевич, доктор философских наук, профессор,
заведующий кафедрой философии Национального
юридического университета
имени Ярослава Мудрого, г. Харьков, Украина

Дзобан Александр Петрович, доктор философских наук, профессор,
профессор кафедры философии Национального
юридического университета
имени Ярослава Мудрого, г. Харьков, Украина

НАЦИОНАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ В КОНТЕКСТЕ ЕВРОАТЛАНТИЧЕСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ: ФИЛОСОФСКАЯ РЕФЛЕКСИЯ

В статье делается попытка философского осмысления необходимости евроатлантической интеграции для Украины в контексте обеспечения ее национальной безопасности. Европейский вектор отечественного государственного развития рассматривается как один из базовых объектов национальной безопасности Украины. Обосновывается, что евроатлантический выбор – это единственный приемлемый путь магистрального развития Украины, соответствующий ее национальным интересам, желанию народа обеспечить свое надежное безопасное будущее. Выделены как вполне очевидные перспективы и преимущества евроатлантической интеграции Украины, так и ее возможные риски и угрозы для национальной безопасности.

Ключевые слова: национальная безопасность; евроинтеграция; евроатлантическая интеграция; глобализация.

Danilyan Oleg Gennadievich, Doctor of Philosophical Sciences, Professor,
Head of Philosophy Department, Yaroslav Mudryi National Law University,
Kharkiv, Ukraine

Dzoban Olexander Petrovich, Doctor of Philosophical Sciences, Professor,
Professor Philosophy Department, Yaroslav Mudryi National Law University,
Kharkiv, Ukraine

NATIONAL SECURITY IN THE CONTEXT OF EURO-ATLANTIC INTEGRATION OF UKRAINE: A PHILOSOPHICAL REFLECTION

The Problem setting. *General globalization processes on the European continent and the aggressive actions of individual States caused a radical revision of the system of ensur-*

ing national security of Ukraine, which transformed in the direction of Euro-Atlantic integration. Dramatic geopolitical changes of the last decade, the military-political confrontation with the Russian Federation radically transformed the whole organization of international relations established after the Second world war. Therefore, the problem of ensuring national security is our country in modern conditions a special, unprecedented, value.

Recent research and publications analysis. The availability of scientific publications allows us to conclude that the research of the designated problems is carried out mainly within the framework of political and economic science. Attempts holistic philosophical understanding of the nature and determinants of the direction of development of Ukrainian society in the Euro-Atlantic area are insufficient.

Paper objective. The purpose of this article is to attempt a philosophical understanding of the need for Euro-Atlantic integration of Ukraine in the context of ensuring its national security.

Paper main body. Ukraine is becoming a more active player in international relations due to its geopolitical position. Modern Ukraine plays an extremely important role in the development of political and economic cooperation on the European continent and in adjacent areas, providing in conditions of extreme military and information aggressive activity of Russia regional stability and security.

For Ukraine, the issue of Euro-Atlantic choice is not rhetorical. History cites many vivid examples that clearly demonstrate that their historical-cultural and mental sources Ukraine has always belonged to the transatlantic space. In the foreign policy priorities of our state, this selection occupies a special place. The modern foreign political course of Ukraine for Euro-Atlantic integration implies the desire to become part of the most efficient and effective collective security system, with clear guarantees of their own security. The intensification of European integration processes means more intensive inclusion of Ukraine in international cooperation for conflict and counter the latest threats in the security sphere. The main directions of ensuring national security in the sphere of international cooperation is integration into the international system of security and cooperation on prevention of illegal actions in the sphere of security.

The article highlights how obvious the prospects and benefits of Euro-Atlantic integration of Ukraine and its possible risks and threats to national security.

Conclusions of the research. Despite the fact that a full-fledged member of the Euro-Atlantic space in the short and even medium term, Ukraine will not be able to become, it can significantly increase cooperation with the countries of the West, which will greatly enhance her chances and accelerate the pace of integration. The course of Euro-Atlantic integration is not limited to declarations and statements. This is a concrete, planned, multi-faceted activity. Being interconnected and interdependent, the problems of security and development of modern society require a comprehensive study because of their joint decisions determine the future as a separate country and humanity in General.

Keywords: national security; European integration; Euro-Atlantic integration; globalization.

